SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 87. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 8, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го ТРАВНЯ 1993. Ч. 87. РІК С.

СУПЕРЕЧКИ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ ТРИВАЮТЬ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 3-го травня, відбулося засідання Президії Верховної Ради України з метою визначення розгляду питань на пленарних засіданнях сесії. Було зачитано звернення від прокомуністичної більшости в парляменті з вимогою скасувати указ про заборону Компартії України. Звернення підписали 237 членів парляменту. Під час розгляду цього питання члени Президії не були одностайними — вони поділилися на дві групи і питання про відновлення КПУ знову не було внесене до денного порядку сесії. Представники парляментської більшости вважають, що заборона КПУ є безпідставною, оскільки Компартія України не підтримала державних заколотників у Москві 19—21-го серпня 1991 року. До таких висновків прийшла слідча група генеральної прокуратури України.

Представники Народної Ради не погодилися з висновками прокуратури і покликались на зібрані численні документи, які переконливо свідчать, що керівники КПУ в Києві і областях активно підтримували московських заколотників.

У вівторок, 4-го травня, на початку праці сесії Верховної Ради депутат Олександер Чародєєв запропонував розглянути персональний склад Президії та переголосувати і затвердити кожного з її членів. Депутат Євген Мармазов знову запропонував включити до денного порядку сесії питання указу з 30-го серпня 1991 року про заборону на КПУ. Голова Верховної Ради Іван Плющ зауважив, що відкинення того указу не буде юридично правильним, і повідомив, що Президія ВР підготовляє проєкт постанови щодо згаданого указу і її буде винесено на розгляд депутатів. До проєкту він запропонував внести пункт про те, що рядові комуністи не є злочинцями і що громадяни України мають право бути членами будь-якої партії та дотримуватися будь-якої ідеології. За внесення до проєкту цього другого питання проголосували 19 членів Президії, проти — шість. І. Плющ також сказав, що він особисто готовий приєднатися до 19-ох.

Депутат Віталій Черненко запропонував заслухати звіт Президента України Леоніда Кравчука. І Плющ повідомив, що звіт Президента запляновааний на другу половину травня.

Депутати розглянули ще низку проєктів законів, до деяких внесли зміни і доповнення, зокрема до закону про державні нагороди, територіяльний устрій, про підприємство, винайм і колективне сільське підприємництво. Внесено зміни до ст. 25 Кримінального кодексу.

В середу, 5-го травня, депутати розглянули питання наслідків катастрофи в Чорнобилі, а Володимир Яворівський зачитав рішення прокуратури щодо винуватців замовчування маштабів і наслідків катастрофи на ЧАЕС. У списку винуватців: Володимир Щербицький, Олександер Ляшко, Валентина Шевченко та колишній міністер охорони здоров'я Романенко. Внесено зміни до закону про охорону здоров'я та про заснування дипломатичних і консульських представництв України.

Однак на вечірньому засіданні ситуація знову загострилася. Парляментська більшість заблькувала ухвалу закону про кредитові спілки. Доповідь з цього питання зробив Володимир Пилипчук, який очолює комісію з економічних реформ. Соціялісти на чолі з Олександром Морозом виступили з критикою законопроєкту, який начебто дозволяє посередницьку діяльність. Пилипчук відкинув ці закиди, оскільки у статті 3-ій законопроєкту сказано протилежне. Заперечення викликало і те, що законопроєкт передбачає створення системи банків: банки мають право засновувати як фізичні, так і юридичні особи, а кредитові спілки — тільки фізичні. Законопроєкт про кредитові спілки був уже вдруге відхилений.

Під час обговорення пункту „різне" депутат Микола Поровський вже не вперше закликав Верховну Раду до саморозпуску. Його пропозицію підтримали депутати демократичного спрямування.

Оперні співачки з України виступають в УІА

С. Никитенко (зліва) і Л. Бичкова в редакції „Свободи".

Ню Йорк. — Тут в суботу, 8-го травня, о год. 7-ій вечора виступлять в Українському Інституті Америки дві солістки оперних театрів України, сопрано Лідія Бичкова і кольоратурне сопрано Світлана Никитенко, які відспівають арії українських та чужих композиторів як також українські народні пісні при акомпаньяменті Анни Ґудкіни.

Обі співачки мають за собою вже ряд виступів в оперних театрах так України, як і чужинецьких. С. Никитенко минулого року співала в Міській опері Ню Йорку, як солістка Малого театру опери і балету ім. Муссорґського з Ст. Петербурґу, а Л. Бичкова солістка Київського Національного Театру Опери і Балету ім. Т. Шевченка співала в квітні на Фльориді у концертовому виконанні „Реквієм" Верді. Перед українською публікою діяспори вони виступлять у суботу вперше. Цей вечір вокальної музики влаштовує Українська Вільна Академія Наук в ЗСА разом із Українським Інститутом Америки.

„БО — ЦЕ ВІД ТЕБЕ ВСІ НА СВІТІ ДІТИ"

Світлана Кузьменко

МАТИ

На кволих плечах піднімаєш світ:
Такий складний, безмежний, розмаїтий.
Бо — це від Тебе всі на світі діти.
І через Тебе — невмирущий рід.

І хто, крім Бога, має більшу силу
Тримати людство на оцій землі.
Найніжність, найпосвятність, — незрадливі.
Для всіх дітей, великих і малих.

І що без Тебе з кожного зусилля,
Усіх здобуть і чарівних ідей.
Як Ти майбутности найперша справжня сила.
Таж без Тебе й не було б Людей.

(Із збірки поезії „Вічний проростень", Торонто 1981 р.)

У СВІТІ

ЦЕНТРАЛЬНА КОМІСІЯ референдуму оголосила остаточні підсумки голосування 25-го квітня. В референдумі взяло участь 69,222,858 громадян Росії, з них 58.7 відсотка підтвердили довір'я президентові країни Борісові Єльцинові. 53 відсотки тих, які взяли участь в голосуванні, схвалили соціяльну політику президента і уряду.

У ДЮССЕЛЬДОРФІ ПОЧАВСЯ нашумілий судовий процес у справі Маркуса Вольфа, який у 1953—86 роках очолював Головне розвідувальне управління міністерства безпеки колишньої Східньої Німеччини. Прокуратура обвинувачує М. Вольфа в зраді батьківщини, а також у спробі підкупу. Юристи, спеціялісти німецьких спеціяльних служб висловили серйозний сумнів щодо правомірности проведення подібного процесу над керівником розвідки. „Маркус Вольф, — сказав колишній президент Федерального відомства охорони конституції Герберт Гелленбройх, — може бути засуджений лише в тому випадку, якщо суд зможе доказати, що він несе відповідальність за викрадення людей і їх тортури. Однак це каралося і за законами колишньої Німецької Демократичної Республіки".

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ Світової організації охорони здоров'я, всупереч протестам представників західніх країн, вдруге вибрала генеральним директором організації 64-річного представника Японії Гіросі Накадзіму. Щорічні збори членів організації затвердили Г. Накадзіму директором на другий п'ятирічний термін 97 голосами проти 53. Перед голосуванням багато представників західніх країн і ЗСА виступили проти переобрання його генеральним директором, обвинувачуючи Накадзіму у невмілому керівництві організацією під час попереднього терміну, а також у фінансових зловживаннях.

ДЕПУТАТИ РОСІЙСЬКОГО парляменту, об'єднані у парляментську коаліцію реформ, виступили з новою ініціятивою. Покликуючись на підсумки референдуму 25-го квітня, вони заявили про необхідність заміни З'їзду народних депутатів професійним парляментом. „Система Рад вичерпала свої можливости, — сказав депутат Лев Пономаренко, — вона повинна бути реформована найближчим часом".

ГРУПА КИТАЙСЬКИХ вчених твердить, що апаратура, яку вони створили, дає змогу „як мінімум за добу" прогнозувати землетрус. Створений у Сіянському інституті вугільної промисловости детектор електромагнітних хвиль „передбачив" торік чотири підземні бурі. При чому самописці починали передвіщати „штормову погоду" вже за три — чотири доби.

ПОЛЬСЬКА ГРОМАДА у Південно-Африканській Республіці, яка налічує 15,000 осіб, стурбована останніми подіями в країні. Вважають, що польське походження Януша Валюся, католика за віровизнанням, якого обвинувачують у вбивстві генерального секретаря Південно-Африканської комуністичної партії Криса Гані, може спровокувати антипольську кампанію серед чорної більшости Південної Африки. За словами президента Польської асоціяції Вальдемара Войтовича, багато польських родин мають намір покинути Південну Африку, побоюючись терору.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ Лєх Валенса нагородив Папу Івана Павла II орденом Білого Орла — найвищою державною нагородою Республіки Польща. Про це Л. Валенса повідомив під час урочистостей в честь національного свята — Дня Конституції 3-го травня. Орден Білого Орла був найвищим серед польських орденів від початку XVIII століття до поразки національно-визвольного повстання поляків у 1830 році.

ЗАВДЯКИ КОМПРОМІСУ урядової коаліції з лівими політичними силами, польський сейм прийняв програму загальної приватизації. Найбільша парляментська група, Спілка лівих демократів, де більшість становлять колишні комуністи, внесла немало зауважень у первісний проєкт і багато з них були враховані. Схвалена парляментом програма стала актуальною підтримкою для уряду Ганни Сухоцької.

Делегація Української Православної Церкви в Канаді виїхала в Україну

Вінніпеґ, Ман. — У середу, 5-го травня, церковна делегація Української Православної Церкви в Канаді виїхала на відвідини України.

Митрополит УПЦеркви в Канаді отримав запрошення відвідати Україну й ознайомитися з розвитком церковних подій у ній. Запрошення прислав голова Ради у справах релігій при Кабінеті Міністрів України, Арсен Зінченко в грудні минулого року. Це запрошення було повторене в лютому ц. р.

Поїздка в Україну здійснюється щойно тепер. Мета її — зустрітися з урядовими й церковними чинниками, поінформувати їх про стан і життя Української Православної Церкви в Канаді, а головно — ознайомитися з ходом церковних подій в Україні.

Митрополит Василій виїхав в Україну у супроводі голови Президії о. прот. Василя Макаренка, секретаря Президії — о. проф. Олега Кравченка, редактора „Вісника", о. д-ра Степана Ярмуся і декана богословського факультету Колеґії Св. Андрея о. митрата Тимофія Міненка.

Канадська церковна делеґація має відвідати Київ, Почаїв, Львів, Івано-Франківське, Чернівці, Полтаву і Харків. Вона має повернутися до Вінніпеґу 21-го травня.

О. Богомолець виступить в Ню Йорку

Ню Йорк (О. К.). — Тут в приміщеннях Наукового Товариства ім. Шевченка, 63 Четверта авеню, плянується в неділю, 16-го травня, о год. 2-ій концерт, пісень у виконанні д-р Ольги Богомолець, що тепер вдруге перебуває на терені ЗСА, як американська стипендистка у своїй лікарській професії.

О. Богомолець.

Про це рідкісне получення лікарської і співочої кар'єри „Свобода" писала вичерпно минулого року у окремому інтерв'ю із д-р О. Богомолець, як і про її оксамитний голос. Про саме цю співочу кар'єру пишуть журнали України, захоплюючись її голосом, її композиціями і концертами. Вона, — відома співачка тепер вже не лише в Україні, але й у Франції, Швеції, Польщі, лавреатка фестивалю „Оберіг — 91" і „Сопот — 91", як також Київського слов'янського фестивалю авторської пісні. У короткій телефонічній розмові зі співачкою-лікарем довідуємося, що минулого року вона лише один раз виступила перед українською публікою в Українському Інституті Америки, а тим разом професійне навчання патологічного розгляду скірних наук у Філядельфії не дозволяє на серію концертів. Розуміється, як завжди в розмові з О. Богомолець, паде питання як вона сполучує ці два завдання лікування і співу та довідуємося, що співочою кар'єрою може вона займатися лише вечорами або при кінці тижня. Як лікар, вона захистила вже докторську дисертацію і займається наслідками чорнобильської катастрофи.

О. Богомолець постійно проживає у Києві і туди повертається вже в червні. Її найближчим пляном у ділянці співу є співучасть у першій фільмовій українській музичній п'єсі, що її розпочинають накручувати 25-го червня у кіностудії ім. Довженка. Фільм матиме назву „Закоханий чорт" і побудований на творчості письменника Олекси Стороженка.

Отже не відомо, коли знова почуємо оксамитний голос О. Богомолець тут в ЗСА, як не в неділю, 16-го травня, у виступі, що його організують меткі членки пластового куреня „Верховинки".

БОСНІЙСЬКІ СЕРБИ ВІДКИНУЛИ ПЛЯН ЗАМИРЕННЯ

Пале, Боснія і Герцеґовина. — Не зважаючи на заклики приятелів і заохоту інших, делегати самозваного сербського парляменту у Боснії пізно вечором у середу, 5-го травня значною більшістю голосів вирішили відкинути пропонований їм плян про припинення бойових дій у Боснії Герцеґовині. Натомість схвалили вони перевести референдум стосовно цього питання серед сербів Боснії і Герцеґовини 15-го і 16-го травня, хоча як це практично можна провети в цьому війною знівеченому краю, вони не пояснили. Голосування відбулося після 17-годинних дебат під час яких до делеґатів зверталися Слободян Мілошевіч, президент Сербії, Константин Міцотакіс, прем'єр-міністер Греції, та їх власний провідник Радован Караджіч. Всі їхні заходи були даремними.

Пропонований плян замирення був виготовлений представниками Організації Об'єднаних Націй Сайрусом і лордом Овеном, репрезентантом Европейської спільноти. Цей плян минулого тижня в Атенах, столиці Греції, підписали провідники всіх трьох воюючих сторін — боснійських хорватів, сербів і мусулманів. Спостерігачі кажуть, що познаки про відкинення пропонованого пляну можна було передбачати ще далеко до закінчення сесії, точно кажучи тоді, коли делегати почали пропонувати різні зміни. Почали від зміни мапи долученої до пропонованого пляну, далі вимогу негайного відкликання економічних санкцій проти Сербії з обіцянкою про скасування інших санкцій в недалекому майбутньому, вимогу, щоби миротворносні війська ООН складалися з відділів військ країн, яким вони довір'яють, як Росія і Греція, а не з арабських країн.

В обличчі таких подій державні чинники ЗСА заявили, що поки не переглянуть рішень боснійських сербів і не обговорять цієї справи зі своїми союзниками, жодної публічної реакції Уряду в цій справі не буде. Але відкинення боснійськими сербами пляну замирення не залишає Америці інших можливостей, як ужити силу.

ДОПОВІДЬ О. СКІПАЛЬСЬКОГО

Ню Йорк. — Управа Українського Народного Дому та Метрополітального Фонду Допомоги Україні влаштовують доповідь голови Спілки Офіцерів України ген.-полк. Олександра Скіпальського на тему „Збройні сили в розбудові Української держави". Доповідь відбудеться тут у середу, 12-го травня о год. 6:30 вечора в залі Українського Народного Дому, 140—142 Друга авеню. Даток — 5 дол.

В АМЕРИЦІ

ІНДІЙСЬКІ МИТНИКИ в Ню Делі викрили сховок зі зброєю, яку привезено до Індії із ЗСА. Представники влади уважають, що найдених 15 тонн зброї були призначені для сікхських і мусулмаських сепаратистів Пунджабу та Кашміру, але мабуть найбільшою несподіванкою було те, що ця зброя привезена з Америки.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ заявили, що розвідчі агентства ЗСА зібрали докази, що Китай, всупереч своїм обіцянкам, доставляв Пакістанові частини до ракет. Ці довірочні розвідчі звіти є протилежні до офіційних тверджень Уряду, що немає доказів для цих звинувачень. Ці звіти почали кружляти в Конґресі саме напередодні дискусій чи відновити Китаєві торговельний статус упривілейованої країни. Дехто турбується, що це може вплинути на рішення Конґресу.

СЕНАТ ВКІНЦІ піддався етичним закидам міннесотського демократа, сенатора Пола Велстона, і проголосував відкрити одну із своїх найбільших таємниць. Якщо це схвалення перейде ще інші голосування, то сенатори будуть зобов'язані повідомляти про кількість і вартість подарунків, які вони отримують від лобістів. Аналітики уважають, що цей законопроєкт може перейти і тоді лобісти будуть змушені подавати до публічного відома будь-які їхні подарунки сенаторам та іншим, якщо вони переходять вартість 20 дол.

ЗРОБЛЕНО ВІДКРИТТЯ, яке на думку науковців змінить на краще досліди хвороби пістряка. Науковці-дослідники найшли гену, яка спричинює декілька родів головних захворювань пістряка, а також і спосіб як ці ненормального типу гени спричиняють пістрякові хвороби. Виявлена гена находиться у одної із 200 осіб і спричинює пістряка грубої кишки та цілий ряд інших пістрякових недуг, включно із пістряком матки та яєчників. Хоча самої гени ще не відокремлено, то вже це відкриття допоможе протягом кількох років знайти спосіб, як перевірити чи дана людина є носієм такої гени.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Державного департаменту заявили, що в середу, 5-го травня, ЗСА знову відмовили в'їздову візу відомому політичному діячеві з Північної Ірляндії Ґеррі Адамсові, президентові партії Сінн Фейн. Візу відмовлено тому, що його підозрівають у терористичних діях. Йому вже перед тим відмовлено в'їздову візу, одначе він пробував знову, сподіючись, що може Уряд президента Билла Клінтона поставиться краще до його справи.

ДЕМОКРАТИ В ОБИДВОХ палатах схвалили в комісіях законопроєкт, який заборонятиме під час страйків працедавцям наймати інших робітників на місце страйкуючих. Це одна із найбільших вимог організованого робітництва. Хоча Уряд президента Билла Клінтона є всеціло за такою пропозицією, аналітики уважають, що це не увінчається успіхом, бо республіканці напевно до схвалення такого законопроєкту не допустять.

ВЖЕ ДОВШИЙ ЧАС громадські групи твердять, що в країні існує широко поширена дискримінація серед банкових та інших фінансових урядників стосовно надання мортґеджових позичок. З уваги на те, Уряд президента Билла Клінтона вирішив ужити тайних агентів для перевірки та викриття цих незаконних потягнень.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

Мати — наш незмінний і незамінний притулок

Куди ти біжиш отак стрімголов, куди поспішаєш, світе людський? Який сенс твого безупинного лету? Може, ти нарешті хочеш дати собі раду з усіма проблемами буття? Але ж на місці однієї розв'язаної виникає десять нових. Навіть Америка, віддавна стоячи на здорових підвалинах, має перед собою гай-гай скільки праці! Що вже казати про страдницю-Україну, чиє тіло і душа страшно зранені кайданами рабства. Нехай же святиться кожен її крок, що веде від смертельної прірви, нехай в усьому доброму наздожене вона вільні народи, багаті і сильні держави. Нехай кращі часи настануть для кожної нації і кожної людини!

Кращі часи... Співаючи осанну всезагальному рухові, все ж спинімося на мить і запитаймо себе: а що значать ці слова — кращі часи? Невже тільки те, що вони, ті часи, все ще перед нами? Ні, так думати не хочеться і так думати не можна. Хіба те, що назавжди минуло, чи те, що є тепер, пов'язується лише з очікуванням чогось іншого? Звідки ми нині знали б вартість чогось кращого, якби не пережили його вчора? Все краще й найкраще присутнє серед нас і в нас так само щомиті, як присутнє сонце в небі, як присутнє повітря в наших грудях. І ніяка проблемність, ніякий навіть трагізм життя ніколи не заступлять самого життя — воно сповнене незрівняно вищою цінністю, ніж її можна зміряти „кращими" чи „гіршими" часами. Кожна людська самосвідомість — безконечна, позачасова, й хоч би у якій мірі, із розвоєм спільнот, ми стали б суспільними істотами, підпорядкованими безлічі великих і малих громадських завдань, хоч би як відбирали у нас спокій і рівновагу тяжкі щоденні обов'язки, ми не лише чекаємо, але живемо, не лише прагнемо, але володіємо. Щойно народившись, стаємо царями — вступаємо у царство материнської любови.

Що важили б без неї усе багатство, уся сила і слава світу? Що, як не вона, навчило б нас, біжучи уперед, в усякі науки, усякі роботи, усякі праведні й неправедні герці, вертатися назад, у дитинство, до вічно розкритих материних обіймів, до найсвітлішої думки і найсолодшого стану душі — що ми потрібні на цьому світі?

У царстві материнської любови всі рівні — президент рівний з гречкосієм, дужий — з кволим, видатний — з безталанним. Тут, у цьому царстві — джерело всього земного ідеалізму, з якого ми беремо силу для наближення „кращих часів" і без якого ураз втратили б чар усі наші найкращі надії і сподівання.

Вертаючись, хоч би думкою, до матері, усі ми, великі й малі, відомі і невідомі, скидаємо з себе пишні тоґи суспільних заслуг і сіряки провин, припадаючи до її ніг тільки синами, тільки дочками, і в хвилину, коли ми це усвідомляємо, світ змінюється, стає направду кращим, більшає в ньому єдність між людьми і єдність між народами, бо американська мати любить своїх дітей так само ніжно і жертовно, як і мати українська, як кожна матір на землі.

І от ще що. Царство материнської любови не має кінця, бо кожен із нас, живлений і боронений нею протягом усієї життєвої мандрівки, під кінець її переходить під таку ласкаву і надійну опіку Матері Божої, Пречистої Діви Марії, нашої спільної небесної Матері.

Тяжко стримати час, тяжко його збагнути. Добрий він чи лихий? Скільки наших дефініцій розбивається об таємницю життя! Якщо є таке слово, котре ту таємницю прояснює, то це слово — мати.

> Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Василь Дідюк

РІДНА МАТИ МОЯ

Щороку, в другу неділю травня, всі народи з особливим теплом і святковістю відзначають День Матері. Не припадково травень — найкращий весняний місяць саме й присвячений найдорожчій особі всього людства — матері. Ми, українці, крім нашої матері, зв'язані нашою українською духовністю, традицією, культурою, звичаями, возвеличуємо королеву України, Небесну Матір-Пречисту Діву Марію і нашу Матір Україну.

Тому в День Матері, зробім все, що в наших силах і моливостях, щоб направду зробити цей день щасливим для нас і наших матерів. Коли ж належимо до тих щасливців і мати наша живе з нами, зробім так, щоб цей день для неї був найкращим днем. Якщо ж її вже немає між живими, а маємо можливість, відвідати її гріб, склонім в скупченні нашу голову, помолімось на ньому та покладім квіти любови і вдячности. А, може вона, старенька вже, у тяжкому горю, ще з надією доживає свого віку, та кожний день і ніч виглядає у вікно, мріючи, чи не повернуться її син чи доня з далекого чужого краю?

Пам'ятаймо про неї у цей День Матері, і бодай духом і думками будьмо з нею. Просім нашу Небесну Царицю за здоров'я нашої мами та долю Матері-України. Бо не описати геройських чинів і терпінь наших матерів протягом нашої історії вже відтоді, коли битим шляхом налітали на нашу Батьківщину дикі орди і від грудей материнських відбирали немовлят, щоб виховати з них яничарів, або тоді, коли їхніх синів і дочок, закутими в кайдани, вели до тюрем польські, московські, мадярські, німецькі й інші окупанти-опричники нашої землі. Чи не розривалось їхнє серце, коли „чорні ворони" заповнювались збитими й скатованими їхніми дітьми, яких вивозили до катівень або в „Сибір неісходиму" здичілі кагебісти, чи як прилюдно вішали чи розстрілювали їхніх дітей німецько-гітлерівські „імбеменші".

Тому у День Матері, нехай наші щирі привіти будуть хоч крихіткою відплати за всі її труди. Одне тепле слово наповняє материнське серце безмежною радістю не на один день, а на ціле життя. Олесь Бердник у підневільній Україні такими теплими словами накреслив материнський силует: „Як зернятко невеличке, непомітне породжує велетня, як жменя жита засіває лани, як атом несе космічну лявіну енергії, так Ти, Мати, закривши обличчя та суть свою, даєш нам силу і міць проходити тяжкі шляхи життя і відкривати двері таємниці" („Повість „Мати").

Надзвичайно тяжко тепер у знищеній комунізмом, морально і матеріяльно Україні виховувати дітей, бо диявольська система комунізму була „власником" цілого життя народу та терором і страхом уже від колиски „піклувалася" дітьми, щоб, як колись турки і татари, виховати їх на новітніх своїх московських яничарів.

Правда, не легко також приходиться тепер українській матері поза межами України, серед різноманітного оточення виховувати дітей: унапрямлювати їхні характери, зберегти їх при своєму роді й народі. А все ж таки в Україні зуміли виростити покоління дочок і синів, які керуються твердими внутрішніми переконаннями, протиставляться деспотам старого московсько-большевицького і сміло й відважно входять у життя і відбудову української держави. Їх кроку дотримують і наші матері поза межами України, поборюючи всі труди й перешкоди виховують своїх дітей на відданих синів і дочок свого народу.

Тож, з великою любов'ю і пошаною до матерів наших живих і мертвих уже шлемо їм привіт-молитву у кожну закутину землі нашої. Перш за все припадаємо думками й молитвою до могил наших матерів на рідній Україні, і кличемо: „Мамо, ми не принесли Тобі сорому на чужині, ми виконували Твої заповіти! Наші очі й душі звернімо з молитвами до Небесної Матері Божої з проханням в неї захисту і помочі. Її земний шлях також був тернистий. Вона ж не мала де зогріти свого маленького Єдинородного Сина, вона утікала з ним в чужину, скиталась, як і ми, згодом пішла з ним на Голгофту, і тільки вкінці дочекалася Його Світлого Воскресіння.

Якою ж дуже подібною була і є доля наших матерів і нашого народу там і тут. Але вірмо, що тернистий шлях українських мате-

(Закінчення на стор. 3)

Наталія Кібець

ДО ДНЯ МАТЕРІ

З приходом весни у другу неділю травня американці відзначають День Матері — гарний і благородний звичай. У цей день мама дістає квіти, вітальні картки, запрошення на обід тощо. Раз на рік увага до матері. Добре, як діти живуть у тій самій місцевості, де й мати. А коли вони далеко від них — з яким нетерпінням чекає мама візточки від дітей, і яка радість, коли вона її дістане. В материнській голові проходить ціле життя і своїм єством вона завжди з ними. Вона на відстані думає і молиться за них.

На початках, це свято мало значно глибшу ідею і значення ніж пізніше, а особливо в наших часах. Ціла нація вшановувала матерів за їхню велику самопосвяту у будуванні морально сильної родини, вирощування і виховування дітей згідно з всеприйнятими законами християнської моралі, добра та високих духовних якостей: любови до батьків, до ближніх, до нації. Навколо авторитету матері будувалася міцна стабільна родина. Така родина була підставою міцного суспільства, а тому й держави. Вдячні діти вшановували своїх матерів не тільки за те, що вони дали їм життя, але й за те, що вони своєю материнською любов'ю і мудрістю проклали їм дорогу у життя. Своєю самопожертвою і наукою підготовляли їх до повноцінного життя, до праці у світі сповненою труднощів і небезпек.

А нині в модерному, розгульному світі, де мораль родини зійшла нанівець, дані людству до виконання Заповіді Божі забуті, диявольська наука самозадоволення матеріяльного і сексуального життя приводить до злочинів, до загибелі кращої частини нації — дітей і молоді. І ми, українські матері, живучі в такому світі, стараємось зберегти своїх дітей від цих страшних впливів. Від прадавніх часів, через епохи — княжу, козацьку і новітню, українська мати і жінка боролися поруч із своїм чоловіком за державні, соціяльні, релігійні і національні права. Волелюбність, жертвенність і героїчність української жінки-матері були і є її вродженими прикметами. Вони скріплені вірою в її призначення виконати покладені Богом обов'язки — родинні, церковні, суспільні, національні і державні. Вона вкладала душу в дітей і гірко оплакувала, відправляючи їх на захист країни, на боротьбу з ворогом, а пізніше за знищання над ними можновладців. І як часто лишалася сама на старість з турботою хто „закриє їй очі". Видно така доля всіх матерів...

Богоматір оплакувала муки свого улюбленого сина на хресті, страждаючи разом з ним. Жінки Мироносиці разом з нею глибоко переживали смерть свого Великого Учителя, але віра у них не занепадала. І коли воскресший Христос сам з'явився їм і сказав: „Ідіть і повідомте братів моїх", тим самим Він покликав жінок до апостольської праці. Жінки Мироносиці вірили в Христа, перейнялися Його наукою і відважно ширили її. За ними пішли інші жінки. Жінки стали апостолами віри — нової віри і радо йшли на муки бо знали, що муки і смерть не є кінцем життя: Христос своїм воскресінням вказав на життя вічне.

Христове воскресіння — це воскресіння великого ідеалу, за яке Він страждав, був катований і помер. Але не дивлячись нінащо перемога прийшла. Так і ми маємо перед собою свій український-державницький ідеал, що ще й далі несе свій тяжкий хрест, хрест на свою Голгофту. Українські жінки, так, як і жінки Мироносиці за часів Христа покликані до великої місійної роботи. Коли українська жінка зрозуміє своє завдання і свою силу, коли вона цілковито перейметься справою свого народу і увірує в потребу непереможного змагання за правду, коли її дім стане фортецею українства і коли цю місію понесе вона вперто і відважно поза свій дім у ширший світ, тоді зблизиться час українського воскресіння.

Українська жінка, як добра християнка, як матір, дружина, сестра і подруга покликана служити своєму народові. Вона покликана зміцнювати і закріпляти віру в знеможені серця тих, хто працює для добра України. Українська жінка покликана злагіднювати ворожнечу між своїми і гоїти рани національного організму. Вона покликана вкласти своє материнське чуття та розум вжиття української спільноти.

Обов'язок української матері дбати, щоб у хаті, у родині була рідна мова, рідна віра, звичаї та традиції. В Україні сучасні поети переважно не оспівують вроди матері, а оспівують її нещасну долю. Письменники і поети на еміграції в поезії і прозових творах подають глибоко-чуттєві елементи любови до матері, до місця народження, до родини, до України.

Тож любімо своїх матерів не лише раз у рік, а любімо їх і побажаймо щоденно чи в радощах чи смутку, бо „Любов матері сильніша за смерть і страхіття смерти"; „Молитва матері і з дна моря врятує" (народний фолкльор). Чим вища культура і багатші духовні цінності народу, тим вище й почесніше положення матері в суспільстві, тим більше турбот про материнство.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про матерів другого ступеня

Слухаючи безконечних реклям у радіо та на телевізійних програмах, на тему подарунків для матерів у цей „її день", що припадає цього року на 9-го травня, одна чомусь вийнятково запам'яталася, коли диктор старався слухачів переконати про те, що торт з морозивом — це „найкращий подарунок для найбільше критичної людини в родині, а це старшої віком матері, що є вже і бабунею".

Розуміється мою увагу звернула друга частина реклями — не про торт, а про „найбільше критичну людину в родині, маму-бабуню" і з тим розвинувся цілий ряд думок про тих матерів-бабунь, яких ми особливо повинні відзначати в День Матері, а які часто вже стоять на дальшому пляні із-за віку чи самотности, яка приходить в останні роки життя, або просто їх вже немає серед нас.

А тим часом, як часто саме вони вдруге мусять виконувати обов'язки матерів і роблять це без вагання з повною посвятою і терпеливістю, хоча у споминах своїх „других дітей" вони залишаються назавжди лише бабунями. Цього доказ маємо тепер у нашій спільноті, особливо на американському континенті, коли саме бабуні, виконуючи завдання професійно зайнятих матерів, виховують дітей в українському дусі, в українських традиціях та рідній мові.

Але так було і раніше. Мені, яка, ніяк не може похвалитися такою ролею у навечір'я Дня Матері ввижаються перед очима дві бабуні немов дві ясні зірки на бурхливому небосхилі останніх десятиріч, які не менше успішно і з не меншою посвятою були матерями другого ступеня.

Одна, маленька, дрібна із сталевим зором і зі силою духа, гідного опису якогось роману на взір „Будденброків", мати восьмеро дітей, яка мала ще силу та бажання бути матір'ю другого ступеня для малого дівчати. Це вона навчила мене від наймолодших років ніколи не показувати своїх найглибших почувань перед чужими, ніколи не понижуватися перед ворогами, не плакати, коли польська поліція нищила мої улюблені ляльі, шукаючи за „тайними паперами". Бабуня, що із гордо піднесеною головою тримаючи сильно мою руку, стояла у катедрі св. Юра у Львові, і ні одна сльоза не впала на її обличчя, коли співали „Вічную пам'ять" перед символічною могилою її зятя Євгена Коновальця. Бабуня, що виховувала мене не на казках, а на поезії Франка і Шевченка, що мала поруч усіх безчисленних обов'язків завжди час їх мені рецитувати. І досі чую рівний голос, що ніколи не дрижав, як декламує: „Хто ж виховав тонку, гнучку, в степу погибати?" Немов її голос і її рука проводжали мене через ціле життя, чітко і ясно до однієї цілі...

А ось у калейдоскопі подій виринає перед очима постать другої бабуні, таки всеціло матері другого ступеня. Не моя, зовсім інакша вона була, але як близька серцю. Висока, вдягнена завжди в чорному із постійно заплаканими, трагічними очима, пригортає до грудей завиненого у пеленки внука-сирітку. Вона без вагань перебрала обов'язки матері і вела внука за руку довгі роки, навчаючи молитви, забороненої історії, розповідаючи про життя їхнього священичого роду. Це вона ховалася із дитятком поночах у сусідів, перед вивозом на Сибір, вона витворювала у найбільше небезпечні роки чар Різдвяних і Великодніх свят, при заслонених вікнах із тихою піснею пошепки.вполючи у дитину звичай рідних традиційних привітань „Христос раждається" і „Христос Воскрес". А довгими вечорами розповідала малому внучаті про це, як святкували колись у її родинному домі, про доню-маму і її радісну молодість, що була зображена, як святість у фотоальбомі. А вечірню казку творили розповіді про Січових Стрільців, про пластунів і про лісових хлопців — усіх тих, про яких голосно в ті часи говорити було заборонено.

(Закінчення на стор. 3)

Любов Дмитришин-Часто

ДАР ЛЮБОВИ

Минає два роки як ми попрощалися з Україною, від'їжджаючи в далеку, невідому Америку в пошуках порятунку для нашої 12-літньої доні Люби, яка від народження страждала тяжкою вадою серця (про це минулі роки писала „Свобода"). За цей час ми здобули все, що шукали, — Люба прийшла до здоров'я: у квітні 1991 року їй зроблено операцію на серці, а через рік, у квітні, саме у Великодні свята, проведено останню операцію з усіх намічених. Люба почуває себе добре, підростає, але лікування продовжується.

За цей час багато змін відбулося не тільки з нами, але й на рідній землі. В дорогій Україні настало вільне життя. Може, хтось і усміхнеться з того, що я тепер скажу, але я абсолютно переконана, впевнена, що й одна, маленька доля, запрограмована Господом на життя, може змінити світ. Все можливо у Божому світі, на жаль, багато в що з того ми не віримо. Але ж так було, що коли настала скрута нам така, що тільки в Америці могли допомогти нашій дитині, раптом захитались такі тривкі, такі несхитні совєтські кордони-бастіони. І протягом одного року, з допомогою людей, яких Господь по черзі слав нам за поводирів, ми дісталися до Америки. Тут теж були ті, хто вказував нам дорогу, і ті, хто конкретно допоміг.

Коли минула основна операція, ми задумалися, що може бути найкращою віддякою за спасіння Люби. І вирішили, що це повинна бути каплиця, споруджена на честь Матері Божої, во славу Господнього Провидіння. Цю ідею гаряче підтримала Любина бабуся, Параска Дмитришин, з села Крушельниці Львівської області. Так вона, 77-річна бабуся, моя дорога мама, стала організатором і надхненником спорудження каплиці, яку було вирішено звести в нашому рідному селі Крушельниці. Мої односельчани знайшли для неї місце в центрі села, за що ми їм безмежно вдячні. Скажіть, чи можливо було б це, коли б не сталися ті зміни в Україні, що сталися?

Будівничими каплиці стали мої брати, Ігор і Богдан, як також і дехто з жителів села, які допомагали в закупівлі будівельних матеріялів. Мистецьке оформлення виконала старша донька Еріка Часто-Слуцька, усі ікони в каплиці вона намалювала. Багато труду вклали всі, хто зводив каплицю. Але ніщо не зможе зрівнятися з даром, який одержали ми з Рук Господа і Матері Божої.

6-го червня 1992 р. цей маленький святий храм був посвячений. У цей день ми з раннього ранку думали про цю подію, вираховуючи години, прирівнюючи европейський час. Наші серця були там, де відправлялася Служба Божа, де мої земляки-односельчани і вся родина славили Божу Матір, дякували Господеві за спасіння нашої Люби. А тепер ми одержали магнітофонні записи і продовжуємо насолоджуватись зв'язком із рідною землею, що подолав відстань. Я вже знаю, що там було дуже багато людей з різних околиць, близьких і далеких, як далеко сягнула звістка про видужання Люби. Я чую в хорі голоси своїх подруг, з якими ходила до школи в дитинстві. По голосі вгадую виступаючих, які схотіли сказати свої побажання після Служби Божої. Відчуваю хвилювання, з яким читав мого листа отець Василь, уродженець нашого села. Гарні слова сказав і він, і парох церкви св. Миколая в селі о. Олексій, відзначаючи, що ця каплиця ознаменовує Христове Воскресіння, Любине і воскресіння Греко-Католицької Церкви.

— Я бачу сльози радости на ваших очах, — сказав о. Олексій.

А я чую сльози радости в його та о. Василя голосі. Розумію, як важко було їм приховати хвилювання, доносячи до людей зміст подій, що передували появі каплиці, вдячність Матері Божій, якій нема і не буде кінця.

Нині нова каплиця у селі Крушельниці стала місцем розради для багатьох страждущих. Вона належить усім, незалежно — хто до якої церкви ходить. Адже присутня там Божа Матір любить усіх нас...

А цими днями, напередодні Дня Матері, моя невгамовна мама, Параска Дмитришин, ступила на американську землю. Не можна передати того хвилювання, яке охопило мене, коли я побачила маму, бойківську селянку, у незмінній шаліновій хустині, що йшла до мене тут, в Америці. Мама! Моя дорога, кохана мама... Усе розступилося, зникло з-перед очей, була тільки вона, і найкраще слово — мама — весь час виривалося з моїх уст. А з боку стояла Еля, наша старша доня, і чекала своєї черги, щоб обняти свою маму. Ми не бачились майже три роки...

Усе знову було так, як вісім літ тому, коли мама приїхала до нас з Любою до Москви, де Люба переходила першу операцію. Тоді мама вперше побачила метро, але дуже скоро звикла і сама щодня добиралася від готелю до шпиталю. У той час, незважаючи на всі біди, я намагалася діставати (бо нелегко було купити) квитки до Великого Театру опери і балету, і ми бували там прихапцем (я приводила маму і там залишала, а сама верталася до шпиталю), але як я раділа з того, що моя дорога мама — велика любителька співу і музики, а в молодості — аматорка і виконавця всіх перших ролей — може, з моєю допомогою, прилучитися до великого мистецтва, побачити театр, про розкіш якого важко розказати. Я хоч цим маленьким хотіла віддячити мамі за турботу, за її відвагу приїхати до Москви, не знаючи російської мови.

А тепер ось Америка! Нове випробування чекало мою самовіддану маму — вона ніколи не літала і завжди казала, що ніколи не відважиться сісти в літак. Але, що може спинити маму, коли вона хоче бачити своїх дітей? Про свою маму я знаю таке: якби світ хитався ще більше, ніж він хитається, і зник би усякий транспорт, вона вирушила б до своїх дітей пішки через чужі землі і океани...

Певна і знаю, що це стосується не тільки моєї мами. Тож у День Матері вклонімся всім нашим старенькім матерям. Вони навчили нас самих бути добрими матерями, вони — живі і неживі — приходять до нас через світи і віки, оберігаючи, розраджуючи, додаючи нам сили і надії. Навіть у своїй старечій немочі вони — сильніші, ніж ми, бо ніщо не може здолати материнської любови.

ЦЬОГО ТИЖНЯ Конгрес взявся серйозно до розгляду податкових плянів і пропозицій президента Билла Клінтона. Одначе запропоновані Президентом зміни починають притягати чимраз більше критики, зокрема зі сторони тих, які всеціло підтримують податковий закон з 1986 року. Вони уважають, що деякі із пропонованих змін саботують вищезгаданий закон, ціллю якого було зліквідувати якнайбільше можливих податкових викрутів. Тому сенатор демократ з Ню Джерзі Билл Бредлі, який був одним із головних промоторів податкового закону з 1986 року, та Мартин Фелдстайн, голова Ради економічних дорадників в Уряді президента Роналда Регена є тільки двома дуже різними особистостями, що гостро критикують податкові пропозиції Президента.

Український Ню Йорк гідно відзначив 50-річчя „Нашого Життя"

Ню Йорк, Н.Й. — (О. Кузьмович) Серед повені імпрез, що тепер навіщають метрополію Ню Йорку, рідко вже можна побувати у вщерть виповненій великій залі Народного Дому, із дверей якої відходять гості, для яких вже забракло місця. Чи це жінки уміють так добре організувати імпрези — чи просто усі членки Союзу Українок Америки Ню Йорку та околиці хотіли спільно величаво відзначити 50-річчя свого журналу, що має назву „Наше Життя"?

Але так воно було в неділю, 4-го квітня, а дбайливо підготована програма, дала найкращий доказ правильности наших міркувань.

Організаторки того святкування, першого в ряді дальших, що напевно відбудуться в інших округах, були із Окружної Управи Відділів СУА Ню Йорку. Вони подбали дуже точно про те, щоб імпреза пройшла якнайкраще та щоб усі присутні винесли із неї гарні враження. Либонь це їм вдалося, бо голова Округи Надія Савчук закриваючи після трьох годин бенкет, висловила жаль, що він закінчився і що треба вертатися до будня.

Колишня голова СУА і редактор „Нашого Життя" Л. Бурачинська, поруч о. парох УКЦ св. Юра П. Пащак.

Відзначення 50-річчя кожного журналу є святом, а коли це ще орган СУА, та його членки своєю працею і своїми фінансовими датками його підтримують — це можна лише відзначати із признанням.

Про це говорила у свойому слові голова СУА Марія Савчак, яка саме таке признання та подяку висловила усім редакторкам і членам СУА, а зокрема Окружній Управі, що перша розпочала ряд святкувань „Нашого Життя". При тому голова Організаційної Комісії святкувань Варка Бачинська проголосила, що з нагоди бенкету зібрано на Пресфонд журналу 7,840 дол., які передано голові СУА.

В. Бачинська відкрила бенкет та передала його ведення Марті Данилюк, яка у свою чергу привітала почесних гостей СУА, а це теперішню голову М. Савчак і колишніх голів Іванну Рожанковську та Лідію Бурачинську, і почесних членок СУА Олександру Різник, яка була першою головою Українського Музею, Любов Дражевську і Лідію Крушельницьку.

Сеньйорка українських журналісток і довголітня голова СУА Л. Бурачинська забрала слово після теплого привітання присутніх головою Округи Н. Савчук і передала коротко історію своєї 22-літньої праці на

Редактор „Нашого Життя" Ірина Чабан промовляє на бенкеті з нагоди 50-річчя журналу.

пості головної редакторки, які уважає найбільше видатними і найгарнішими у її дуже довгій громадській праці.

Трапезу поблагословив парох УКЦ св. Юра і ґенеральний вікарій о. Патрикій Пащак, а в часі, коли присутні мали можливість її споживати, М. Данилюк привітала присутніх на залі численних представників громадських організацій і голів поодиноких відділів СУА, в першу чергу вітаючи сеніора українських журналістів, що засів поруч ред. Л. Бурачинської, ред. Івана Кедрина. Вона також відчитала список організацій, що переслали письмові привіти із Управою СФУЖО на чолі, та поіменно прдставила присутніх членів Екзекутиви та Головної Управи СУА.

Член теперішньої редакційної колеґії Оля Руденська передала у довшому слові історію його початків та розвитку враз із охопленням неприсутніх редакторок, розпочинаючи від першої, якою була Клявдія Олесницька, та зупинилася довше на ній як і на двох інших, а це відомій широко голові СУА і редакторці „Нашого Життя" сл. п. Олені Лотоцькій і наймолодшій редакторці Олі Лісківській, яка, на жаль, лише два роки вела редакційну колеґію. На стінах гарно прикрашеної залі видніли великі світлини усіх редакторок та обкладинки „Нашого Життя" із їхнього редагування, що давало присутнім відповідний зоровий перегляд.

Ведуча програмою ювілейного бенкету М. Данилюк згадала тих співробітниць „Нашого Життя", що вже відійшли, як також тих, які часто ставали до помочі у критичних хвилинах його існування, а це Ірину Чайківську, Олю Гнатейко і Світляну Марченко та представила теперішню редколеґію із головною редакторкою Іриною Чабан у проводі. Довголітню і це двократку редакторку, що прийшла на місце Л. Бурачинської, Уляни Старосольську-Любович представила в довшому слові Христя Навроцька, сама довголітній член редакції. О. Руденська представила англомовну редакторку Марту Бачинську, а життьовий шлях теперішньої редакторки подала Іванна Ратич.

І. Чабан у зворушливому слові висловила свою радість, що у такий щасливий час доводиться її редагувати та вести цей журнал, подякувала своїм вірним співробітникам Романові Юревичу, М. Бачинській, Наталії Думі, а зокрема колишній голові І. Рожанковській. Закінчила своє слово ствердженням, що тепер „Наше Життя — стало моїм життям".

І. Рожанковська — почесна голова СУА згадала про рік 1950, коли це на конвенції СУА рішено перемінити „Наше Життя" на журнал і про довгу успішну працю на пості редакторки Л. Бурачинської. Вона також підкреслила, що в журналі дописували численні відомі наші письменниці і журналісти, так жінки, як і чоловіки, і це дуже збагатило його зміст. СУА, як сильна жіноча організація є вповні свідомий, що його журнал існував та буде існувати, як доказ живучости жіночого українського руху.

У мистецькій частині бенкету виступив із гуморескою ЕКА д-р Олександер Кмета, дует Олі і Михайла Стецишина відспівав при акомпаньяменті бандури і модерної кобзи низку пісень, які присутні нагородили оплесками, а члени Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької відограли з чуттям монтаж із поеми Лесі Українки „Що дасть нам силу". Дбайливо опрацьована друкована програмка дала присутнім також список спонсорів, організаторок імпрези і членів Окружної Управи СУА. взг. їх голов, та список представників організацій, що були присутні на бенкеті.

Святочний бенкет закрив відповідною молитвою, після слова голови Округи Н. Савчук, настоятель УПЦ Всіх Святих о. Григорій Рекуча.

Українські кооперативи — поміч Україні

Рочестер, Н.Й. — Тут 6-го березня в приміщенні кредитівки відбулися збори Президії Ради Директорів Централі Українських Кооператив Америки (ЦУКА).

Зборами проводив Мирон Баб'юк, голова ЦУКА Дмитро Григорчук звітував з праці канцелярії централі продовж року. ЦУКА, яка міститься у Чикаґо, координує свою діяльність зі всіма українськими кооперативами Америки зі спільним капіталом 900 міл. дол. і співпрацює з Українською Світовою Кооперативною Радою, Національною кредитовою адміністрацією Америки та Світовою кооперативною радою. Ця співпраця є надзвичайно важливою тепер, коли багато уваги і проєктів присвячуються відродженню кооперативного руху в Україні. З ініціятиви ЦУКА схвалений проєкт медичного забезпечення та медичної опіки нашого населення України між Крайовою асоціяцією кредитівок і Міністерством Охорони Здоров'я України. При медичних осередках будуть організуватися кооперативи, які будуть частиною кредитових спілок України.

Богдан Ватраль, голова комітету ЦУКА у справі відродження кооперативного руху в Україні, д-р Богдан Кекіш і Ігор Ляшок брали участь в нарадах у Вашінґтоні, де через Світову кооперативну раду внесено прохання до американського уряду про признання 2.5 міл. дол. на допомогу відновлення кредитових спілок в Україні. Їхній звіт був дуже оптимістичний і надійний.

Старанням ЦУКА цього року з України приїде п'ять осіб на тримісячну практику до українських кредитівок Америки. Кошти переїзду і перебування покриє державне агентство Америки.

Під час нарад порушено ще багато інших справ, між ними і про з'їзд українських кооператив Америки, який запляновано на 21 — 23-го травня в Сиракюзах, Н.Й.

В нарадах брали участь: д-р Богдан Кекіш (Ню Йорк), Ігор Ляшок (Нюарк), Богдан Плешкевич (Чикаґо), Володимир Гупалівський (Дітройт) і Богдан Ватраль (Чикаґо).

Володимир Палишенко

Рідна...

(Закінчення зі стор. 2)

рів закінчиться також у сьогодній уже незалежній Україні — далекої нам, але так близької нашому серцю матері-України.

Як чудово описує Олександер Олесь зустріч сина з матір'ю у вірші п. з. „Моїй матері":

Приснилось, що я вернувсь додому...
Іду, дивлюся: мій край, моя земля,
Сміються в сонці золотому
Річки, села і поля.
Ось-ось прийду до хатоньки моєї,
Це мати жде мене й не жде.
Я скрикну: „Матінко, до неї,
Вона на груди упаде.
Будуть литись теплих сліз потоки
І в них бринітимуть слова:
Я ждала, ждала цілі роки
І в'яла, сохла як трава!

Тому у день свята нашої рідної мами, занесім квіти і тепло нашого серця, а для неї не існують простори цього світу, ані закони потойбіччя, ми її частина, і де вона не була б, напевно нас почує. А до сучасних матерів одне прохання: пригадаймо як сказав Наполеон, чого бракує Франції до щастя: „Їй потрібно матері великого духа, глибокої моралі, високого патріотизму і повної свідомости обов'язку та відповідальности за виховання молодого покоління". Сподіваємось, що і наші матері вміють дати своїм дітям українську душу.

Вшануймо і нашу матір-Україну з її незалежністю та запевнім її, що в єдності всі ми будемо прямувати до її світлої державної майбутньости. Схилім голови перед Пречистою Дівою Марією та просім, щоб повсякчасно заступалася і стала в обороні нашої страждальної Матері-України.

Про матерів...

(Закінчення зі стор. 2)

І так вона у совєтській, жорстокій дійсності зуміла виховати віруючу, добру українську людину, що посьогодні живе споминами про неї і її науки.

Дві бабуні, але і матері, не сьогоднішніх, а наших часів, але які характеристичні та близькі.

У цьогорічний День Матері мені хотілося саме їм, цим скромним спомином скласти поклін і символічну китичку українських синіх-синіх незабудьок.

О-КА

Про Гната Хоткевича

Ось випало мені писати про батька мого, Гната Хоткевича, щоб донести до земляків наших, українців за океаном, вісточку про його життя, про його невпинну, самовіддану працю на шляху збагачення української культури, та й про неймовірно жахливі умови, як політичні, так і матеріяльні, в яких доводилося йому жити і творити.

Думала писати „в формі", як буває пишеться: де народився, де вчився, який мав фах, що створив та що по собі залишив, коли помер. Але ж бурхливе, непосидюще життя мого батька в жодну форму не втискається! Дата народження в нього не одна, а дві, як і дві дати смерти — а це вже належить пояснити: народився він в 1877-му рано скінчив реальне училище, і для вступу до інституту бракувало йому одного року. Тож він взяв із собою пригосного та й пішов до батюшки, ніби „загубив" метрику. Посиділи вони, побалакали, почастувалися та й став Гнат старшим на цілий рік!

Фах мав батько хіба що не самий престижний на ті часи: в 1900 році, бути інженером-залізничником, та ще й з блискучими проєктами, це ніби нині бути конструктором! Але за фахом своїм він не довго працював. А що залишив по собі, що дав народові своєму, то не осягнути отак, в одній статті! Щоб описати всі прояви Хоткевичевих талантів, треба було б написати не одну статтю!

Чула недавно я на Україні, що хтось, промовляючи про Хоткевича, нарахував аж 17 професій, в яких батько ходив провідними стежками та й нам лишив до них ключики...

Не вдасться розказати про всі 17 професій, почну хоч трохи, з бандури, бо ще з дитинства зачарувався Гнат грою дядька Павла, сліпого бандуриста, що жив у Деркачах, навкісь від мастку, де працювали влітку батьки Гната.

Справив собі бандуру батько у 18 років, а через рік вже виступав з концертом у Полтаві і мав великий успіх. І з тих часів, на все життя, оповила його бандура своїми золотострунами.

Гнат Хоткевич. 1915 рік.

В щасті і в знегоді була йому вірною помічницею, та до людських душ проводила доріжки — чарувала, продовжувала зачерствілі серця. А ще безліч талантів проявив Хоткевич „через ту бандуру!" Перший виступ сліпих бандуристів гуртом, в 1902 році у Харкові, славетний виступ, що дав перший поштовх до зацікавлення бандурою на всій Україні, сольні та історичні, фолкльорні концерти-лекції з бандурою, освоєння та реконструкції бандури за харківським способом гри, композиція унікальних творів, видання підручника для бандури, вишколення за харківським способом полтавської капелі, що стала славетною, та й тепер ще відгукується в історії знаменитої дітройтської капелі. Під час її мітичного повернення на Україну в 1991 році, у програмі її концертів що не третій твір — то музика Хоткевича. Але сталося так, що на Україні, крім скороченої, перецензурованої поеми про Байду, не

(Закінчення на стор. 4)

ПОВЕРНЕННЯ НА БАТЬКІВЩИНУ

Ім'я видатного українського поета, перекладача, прозаїка і педагога Олекси Кобця (Варавви) повертається в Україну. Його твори вже дійшли до дітей через нові, національні читанки, а також друкувалися в часописах „Забава", „Жива вода", „Вітчизна", „Соняшник", про його життєвий і творчий шлях розповідали журнал „Українська мова і література в школі" (Валерій Шевчук), газети „Жива вода" (Київ), „Дніпрова зірка", „Межа" (Канів), турботами педагогічного колективу Канівської середньої школи ч. 2 ім. Івана Франка вийшла збірка віршів О. Кобця „Ряст" (Черкаси — Канів), а незабаром у Черкасах має вийти його книжка „Як веселка воду брала" (передмова і там, і там Дмитра Чередниченка).

Готуючись до 100-річчя Олекси Кобця, Спілка Письменників України створила Ювілейну комісію: Олександер Воронин (син, ЗСА), Валерій Шевчук, Юрій Хорунжий, Ростислав Доценко, Галина Кирпа, Ігор Максимов (двоюрідний онук), Марія Овдієнко, Станіслав Варавва (небіж), Дмитро Чередниченко (голова комісії), а також земляки письменника Тамара Стрипко та Михайло Іщенко. Комісія провела значну дослідницьку й організаторську роботу.

І от у Спілці Письменників України відбувся літературно-мистецький вечір на пошанування автора знаменного роману „Записки полоненого", книги віршів, п'єс та оповідань для дітей і юнацтва „Сходить сонце", серіялу українознавчих есеїв та досліджень. Про життєвий і творчий шлях Олекси Кобця розповів письменник Дмитро Чередниченко, його доповнили й підтримали словом Петро Засенко, Ігор Максимов, Михайло Іщенко, Дмитро Білоус. Студенти Третього київського педагогічного училища виконали відому його пісню „Від синього Дону до сивих Карпат", а також поетичну композицію за творами О. Кобця. На вечорі звучали й фрагменти з щемливих листів Олекси Кобця до свого приятеля Дмитра Нитченка, болюча його новеля про Голодомор 33-го „Дай Боже, здоров'я корові", поезія у виконанні учня 8-ої кляси Канівської СШ ч. 2 Володимира Гуліна, сплетений віночок пісень у виконанні учениці 10-ої кляси Київської СШ ч. 117 Олени Кирпи. Завершив вечір зворушливим народним співом кобзар Микола Литвин. Щирі слова вдячности від імени родичів, земляків, від канівської делегації висловив небіж ювіляра Станіслав Варавва. А Тамара Стрипко обділила всіх учасників вечора запашним короваєм із священої канівської землі.

28 березня, в день народження Олекси Кобця, літературно-мистецькі урочистості, присвячені 100-річчю з дня його народження, відбулися на його батьківщині, в Каневі, — у Музеї Т. Шевченка на Тарасовій горі. Слово про видатного земляка, а також про його брата Григорія (теж письменника й художника), виголосив відомий краєзнавець і дослідник Михайло Іщенко, промовляли ще Тамара Стрипко, Ігор Максимов, Наталя Гаєр, Іван Сорокопуд. Вів ці урочистості директор музею Ігор Лиховий. Родичі ювіляра отримали перші сигнальні примірники книжечки О. Кобця „Ряст", яка щойно з'явилася на світ. „Вступаючи в друге своє століття, топтати нашому землякові ряст на своїй рідній землі", — сказала Тамара Стрипко, вручаючи дорогоцінні книжечки. У художній частині, підготовленій силами учнів Канівської СШ ч. 2, звучали поезії О. Кобця, рідні мелодії і пісні, які він любив.

Вечір, присвячений славному ювілеєві видатного українського поета, перекладача, прозаїка і педагога, відбувся також у Київському Міжреґіональному Інституті Удосконалення Вчителів, лекції його пройшли в деяких школах Київщини й Черкащини.

Незабаром (10-го травня) в Державному музеї літератури України лунатимуть пісні кобзаря Миколи Литвина на слова Олекси Кобця, а також відбудеться літературно-мистецька композиція студентів Третього Київського педагогічного училища. На вечорі буде син ювіляра Олександер Воронин (також письменник). Він візьме участь і у великому загальноміському святі на честь батька в рідному Каневі (14-го травня). І в Каневі звучатимуть поезії, пісні й інші твори видатного канівця.

Письменник повертається на свою землю.

Д. Перевіс

Про Гната Хоткевича

(Закінчення зі стор. 3)

залишилося з тих творів нічогісінько.

Творив Хоткевич також театральні групи. В студентські роки то були самодіяльні вечори, де все — від постановки і до ґудзиків на костюмі — залежало від молодого, палкого студента.

Потім постав перший робітничий театр, де пульсувала глибинна народна мудрість та талановитість, де гралося виключно на українській мові, що тоді було героїзмом. Театр став носієм української культури, а робітники були освіченими, свідомими її представниками.

Театр, літературна праця, видавництво, потім революційний рух та еміграція до Галичини, численні концерти, лекції, а вже в 1909-му — створення цілком ориґінального „Гуцульського театру", що тепер ще живе і працює там, де й був створений — у селі Красноіллі. Тоді ж батько вивчив „гуцульську" мову, настільки, що міг писати нею свої найпопулярніші твори.

1912-му повернувся до імперії, де його чекала тюрма — в Києві, а потім у Харкові. Були спроби відновити „Робітничий театр", перевезти Гуцульську групу, щоб показати по всіх усюдах цей самобутній, оригінальний театр. Але Перша світова війна знівечила всі наміри. Вислання за межі України, праця в історичних архівах, повернення до Харкова, викладання, створення хорів, формування першого квартету бандуристів, викладання в полтавській капелі, якою керував В. Каґачок. Знов література, друкування, а потім 1930-ті роки — винищування всього українського, виключення із спілок, голодомор 1933-го, поступове замовчування, і в 1938 році — арешт і розстріл.

Закінчилося земне життя Гната Хотлевича, та й пам'ять про нього лише жевріла, подекуди, в серцях людей, котрі знали про його яскраву особистість.

Пройшло півстоліття, і ось тепер в новій, живій Україні воскресає пам'ять про отого знавця у сімнадцяти галузях, до яких він нам проторив стежечки. Тепер над Хоткевичевою спадщиною працює чимало людей, матеріяли про його творчість розкидані по всіх світах, і ось мені якимось чином передалася думка створити в будинку Хоткевича, у Високому, біля Харкова, дім-музей пам'яті батька. Вже зроблені заходи перед державними установами, а думка про скромний музей у Високому переросла в ідею створення музею в самому Харкові, у великому приміщенні, разом з культурним центром, де могли б втілитися в життя Хоткевичем проторені стежечки. (Чому б не всі сімнадцять?) При музеї плянується відкрити школу бандуристів за харківським, хоткевичівським способом, майстерню народних інструментів, концертну залю, театральну групу, бібліотеку.

Всім нам відомо, що коштів на такий замір в Україні покищо немає, але створити його треба — починаючи хоча б з музею та школи, а далі потроху будувати й інші точки — толокою, добрими руками, з прихильниками та однодумцями.

І от виникла в мене думка до збудування діяльного, живого музею для живого в душах наших Хоткевича, прилучити наших заокеанських земляків. Так як неможливо в статтях розповісти про таке насичене діяльністю, непересічне життя Хоткевича, я надумала поїхати до Америки та Канади з „вечорами Хоткевича" — розповідями, прозірками, фільмом, книгами, з карткою-посвідкою для бажаючих бути членами літературно-мистецького братства при музеї Хоткевича. Таким живим способом зможу познайомити заморських братів з життям Гната Галайди (Хоткевича) та й, може, поназбираю трохи зелених купонів для здійснення музею — живого осередку української культури.

Галина Хоткевичівна
Ґренобль, Франція.

ТУРНЕ Б. СТАШКОВА ТА ГУРТУ „ДЗВОНИ"

Джерзі Сити, Н. Дж. — Українська фірма „Міст" з Торонто презентує лавреата міжнародних конкурсів та фестивалю „Червона рута" Богдана Сташкова та лавреата „Червоної рути", музичного гурту „Дзвони" з Івано-Франківського. Концерти відбулися у Ню Йорку, Бавнд Бруку, Н. Дж., Нюарку, Н. Дж. Наступні виступи артистів відбудуться у Асторії, Лонг Айленд, Н. Й., Пассейку, Н. Дж., Джерзі Сити, Н. Дж., Честері, Па., Філядельфії, Балтиморі, Мд., на Союзівці в Кергонксоні, Н. Й. Докладніші інформації поміщені в „Свободі", ч. 85 з 6-го травня ц. р., стор 3.